

NYERSMÉRLEG

Menj el mellettem, rám ügyet se vess,
Nem vagyok érdekes.
A kirakatból önként elsikkadtam,
Kék ég fölöttem és zöld fű alattam,
Értelmetlen negyvenöt év mögöttem...
Embert sem öltem,
Nemhogy loptam vagy sikkasztottam volna
Mégis jutok mennyek helyett pokolra,
Gyehennatűzre, örök kárhozatra:
Másokban bizván nem bíztam magamban,
Nagyot akartam és kicsinyre vittem,
Mert hittem.

Nincs mit csodálnod, az ember epés lesz
S őszinteségben vétkes.
Szótakarókat nem húztam melleme,
Alig ügyeltem külsínre, kellemre,
Gonosz bozótba vakon belevágtam:
Megszúrt, nem bántam.
Most? Tőlem a hazugság égisz nőhet,
Unom a „közjót” és a festett nőket,
Egytáliból senkivel nem cseresznyézek,

Rablóméhek hadd dézsmálják a mézet,
„Világmegváltókról” tudom mit tartsak:
Embernek lenni baj csak.

Ne is végy számba. Hulljak, mint a csillag,
Szálni se hívlak.

Augusztus van, az éjszakák ragyognak,
Most van hullása minden csillagoknak.
Egy villanás, egy csík az égbolt sátrán –
Vihet a sátán.

Így jó ez: köd mögöttem, köd előttem,
Önmagamnál magasabbra nem nőttem,
De a valami csak több, mint a semmi
És jobb ízes túróspuliszkát enni,
Mint őzfilét, hogy érte magam kelljen
Cserében elgeseftelnem.

Barátom voltál, vagy jó ellenségem?
Bocsáss meg nékem.

Vidd dolgodat sikerre, diadalra,
Nekem maradjon a lelkem nyugalma,
Békés eresz fejem felett,
Babér helyett.

Ősz van, a nap mind alantabban ballag,
Ki ösztökélhet, hogy égjek, akarjak?
Majd elduruzsol helyettem a kályha,
Piros fényt hint az alkonyi homályba,
Békesség bennem, béke körülöttem:
Ide fejlődtem.

(1936)

DON QUIJOTE BÚCSÚJA A VÁROSTÓL

Itthagylak végképp titeket, öreg falak
S te régi város, vágyaimnak városa.

Piros sebszáj virított akkor mellemen,
Hogy hozzád bújtam. Hullt sziromnál nem nagyobb.
Szívemen is egy piros seb, a szerelem
S ma ősz fejemmel odabenn egy seb vagyok.
Napok surrantak el mellettem nesztelen,
Alattomosan, sima talppal, macskamód,
Tudhattam volna: itt nekem kell vesztenem,
Ha ők törtetnek s én egyhelyben maradok.

Minden fölkelhető feltámadt ellenem,
Mert állandót nem szívlelhet a változó,
Ám legszebb harc az egyenlőtlen küzdelem,
Éretted, ó Dulcinea del Toboso.

Tudtam, te is szolgáló vagy, lötytedt-kövér,
Akárcsak a Valóság: rút s könnyörtelen,
De ölni tudnék gyönyörű köldöködér',
Életemben ez az egyetlen értelem.

Ki áll ki érted, más lovag? Ki védi meg
Erényedet, mely régtől fogva nincs jelen?
Merő-hazugság-igazad ki érti meg?
Ki vallja más: arányos vagy s szeplőtelen?

Engem most elkapott a szélmalom-kerék,
(Vagy kórót kerget csak az áprilisi szél?)
Mindegy: üzent a fű s a mély kékselyem ég,
Tölgyek alatt kötök ki, erdők szélénél.

Megáldom, Város, átkozott köveidet.
Hitvány-szép arcod nem maraszt. Ó jaj, szegény,
Szegény élőhalott, szegény siket,
Szegény vak. Itt szánandó csak te vagy, nem én.

Én elveszítlek s visszaszerzem magamat,
Te elveszítsz és önmagad veszíted el.
Engem te mindig megtalálsz a fák alatt,
De téged én már nem lelhetlek újra fel.

Kendőzd tovább petyhüdt, elhasznált arcodat,
Öltözz tovább legutolsó divat szerint;
Az Úr nagyon szerethet: lám, így látogat,
De vissza egyet ő sem ad, a régi színt.

Merülj el bennem s lenn a mélyben élj tovább,
Mint örökszép és örökifjú hajadon,
S ha szél motozza hársaid hajsátorát
Nyugat felől, orcádat én simogatom.

(1936)

TE KARÁCSONYRA VERSET KÉRSZ?

Tőlem kérsz verset, Kacsó Sándor? Kinek nevét évszámra nem olvastad versek alatt. Nincs, barátom.

Engesztelésül

halott műfajt próbálok élesztgetni. Költői levélnek nevezték eleink. Megtisztelték egymást vele.

Arany Petőfit és viszont. Így üzent

kibujdosott barátja után a hanvai pap.

Hexameterek ölelkeztek pentameterrel s párrímek,

gyönyörködött országosan az olvasó; milyen

választékos formában szólnak egymáshoz a Dicsők,

mikor ingujjra szokott vetkőzni a polgár.

Én pedig, engedelmekkel, kényelembe

helyezkedem előbb. Papucsban és ingujjban, fésületlen

akarnám eljuttatni hozzád azt a kevés

mondanivalót,

mi még belőlem mentségül kikívánkozik.

Emlékezz vissza, Sándor, jó hetekkel ezelőtt,

Váradon, a Bémer-piacon találkoztunk közös barátunkkal,

a festővel. Már csak külseje festői,

nagy kalapot s nagy ősz haját visel. Bennem,

valahányszor ölelem, szegény Ady élő-meleg

emlékét idézi. Együtt
indultak ketten, borban és barátkozó,
jócimborákban oly gazdag Szilágyból. Két Ér,
párhuzamos medret keresve a nagy, szent Óceán felé.
Ady már megfutotta szörnyű áron s mi maradt
élő másából, társából? Korhely Apolló.
Itt járkál köztünk: önnön halotti maszkja. Dióbarna
haja deresen zuhog le halántékain, meleg
szeme, a színek, formák, vonalak, tájak, emberek
szépségeit mindig beinni kész szeme
törött, mint a halottaké.
Nem panaszképpen, csak úgy odavetve mesélte: képeit
tyúkketrecbe s lóistállóba raktározta be.
„Nincs ma ránk szüksége senkinek. Miért
erőszakolnék az erőszakolhatatlant? Hazudjunk
magunknak, hogy kellünk még? Olvassuk a polgár fejére,
hogy szalonját képeinkkel felékesíteni kötelessége?
Tolakodjunk? Hízelegjünk nagyuraknak néhány
rongy ezüstpéNZért? Nem, barátim, elég volt,
számoljunk le bátran. Az ember,
ha egyszer őszintén elintézte magával,
szilárd lábakkal önvád nélkül indulhat el az új úton:
ma nekem, holnap neked.
Hajrá, szemet szemért, fogat fogért! Ez az élet”.

Nincs erőnk
megragadni az önnön sebességétől megveszett
gépszekér kerekét? Hajrá!
Vágtasson orkánnal versenyt.
Reszkessen a motor az egyre gyorsuló sebesség kékjétől,

harsogjon a szembeverő szél ferde
szélvédő üvegén!

Fussunk el eszméletlenül, vakon
a föld legszebb tájai mellett, százezer
mérföldön át ne lássunk világot és virágot,
csak a nagy Boltot, az Üzletet, ki egy messzi
körengetegből integet felénk.

Gyűljenek
a milliók, minél több papírpénz tasakunkban. Millió
kilométer a derekunkban s millió irigy szem
kapaszkodják tovarohanó masinák kerekébe. Legyünk
mohók és telhetetlenek, mint a pióca. Lakmározva
habzsoljunk sikert, élvezetet, pénzt, kényelmet, életveszélyt
s ne írjunk verset, édes Sándorom. Ne fessünk
képeket. Nézni és látni úgy sincs ma érkezése senkinek.

Karácsonyi verset akarsz, tőlem? Van karácsonyuk
ezeknek? S hatalom van-e, mely bennük
fel tudna mozdítani valamit? Van mosolyuk, mely
nem leplez? Van könnyük, önként kipergő
drágagyöngy?

Dúdolj otthon kicsi lányodnak halkan, hogy más
meg ne hallja.
Higgy nekem:
egyedül a gyermeknek érdemes énekelni.

(1936)

KÉPESLAP A SZTÁNAI CSIGADOMBRÓL

Nagyon nyíltkék az ég itt,
Dombok és tölgyesek,
S a tölgyek dombos lombján,
Harsány szajkó fecseg.
Fű közt kéken csilingel
Millió kis harang,
Imát hadar a csöndben
Az ér a sás alatt.

Csöndtemplom ez. Szent hússel
Szívet borogató,
Alig türemlő fodrú
Nyugalmas, tiszta tó.
Bogár- s madárvilágban
Örökös lagzi áll
S örök a tor. Ölyvszárnyon
Kereng fönn a halál.

Itt a vihar se rémít.
A dombra nyargaló
Felleg lerontja mérgit
S már vágat is, aló!
Vasszürke-zöld uszálya
Más völgy fölött lobog
S nyílzáport küld utána
Az izzó napkorong.

Nagyon nyíltkék az ég itt
És nyájaszöld a táj.
A fák nem nőnek égig
S a fájdalom se fáj.
A zaj elhal a csöndben,
Megfúl a durva szó,
Könnyből harmatsöpp lesz itt,
Harmatként illanó.

Csak lélegzik köröttem,
Lélegzik s él a lét,
Áldást fakaszt az átok,
Trágyát ad a szemét.
Új zöld sarjad belőle,
A réginél bujább,
De kövületté fagytak
Csúszómaszók, csigák.

Így él örök jelenben
Örök jövő és múlt.
A perc a sűrű csendben
Örökúj dalra gyújt.
Nagyon nyíltkék az ég itt,
Nagyon szelíd a csend.
Nagyon kicsiny az ember,
De ember idefent.

(1937)

TÖRMELÉKEK

Dicsőség

színes rivaldai láng.
Maroknyi por, de fénye, füstje van.
Ne játssz vele. Rádlobban s megvakít.

Magány

hűvös estszürkület varázsa,
Tóparti séta holdas estelen.
Vagy üldögélsz egy kávéház-sarokban,
Körül zibongás és benn tompa csend.
Magad keresnéd. Kívül nem leled
És nem leled már ott benn sem, magadban
Valami fojtogatni kezd. Szivarfüst?
Vagy könny s nem tud feltörni szemedig?

Betegség

gallyak rajza a falon
Nyirkos hőmérő. Hús kéz, gyöngyöző,
Viaszfénnyel tündöklő homlokon.
Tűzkarikák izzó szemhéj alatt.
Jó volna elaludni mindörökre,
Vagy kacagó napra ébredni reggel.

Panasz

Vadasom orv kezek dézsmálják,
Halastavamba maszlagot hintettek.
Levendulát vetettem kiskertembe
S helyette gaz költ, burján és bürök.
Nyulak rágták meg ifjú csemetéim,
Majorságomban ölyv és kánya pusztít.
Mennyi bajod van! – förmed rám a szomszéd,
És összfel ő is elszánt két barázdát.

Bírálat

Ez s ez tudva hazudik.
Az tudva csal. Amaz rossz sarlatán,
Ez olcsó kókler, hitvány szemfényvesztő.
S magasztalást követel valahány
A fellebbezhetlen nagyság nevében.
– És néked jelzők közt kell válogatnod;
Hogy olvasód ízlését meg ne bántsd.

(1937)

MINDEN KUSZÁBB

Eddig még úgyahogy figyelemmel kísértem,
Mit mond a rádió, mit írnak a lapok,
Próbáltam eltöprengni sok oktalan miérten,
Kerestem összefüggést, célt vagy sugallatot.
De minden összefolyt, fekete feketébe,
Mint mikor ólmos felleg egymás fölé tolul,
Hiába tapogat tíz ujjam sűrűjébe,
Csak a híg, tintás semmit markolja botorul.

Minden kuszább. Örült agy álma logikus képlet
E zürzavarhoz képest, mely zúg körös-körül;
Mi nyílt és egyszerű volt, otromba és sötét lett.
Ki mondja meg, miért sír s vajon minek örül?
A szél viharlámpánkat kezünkből kicsavarta,
Vígán kering vele távoli dombokon,
Hátunk mögött csahol egy láthatatlan falka,
Barátból ellenség lett, jóból gonosz rokon.

Legjobb lenne találnom okos farkast az erdőn,
Azzal tán sikerülne megértetni magam.
Vagy megtudhatnám tőle, mi most az én teendőm,
Mi most a bizonyos, mi a bizonytalan?
Ugorjak én neki embertársam torkának,
Vagy várjam be, míg ő mar halálosan belém?
Elég bevágnom körmöm húsába, mikor támad,
Vagy orvul rontsak rá, mikor alszik szegény?

Való csak egy dereng fel kegyetlen biztonsággal:
Ártatlannak lakolni, jónak pusztulni kell.
Gyöngét agyon kell verni a legelső husággal,
Aki még bírja, marja s valahogy kitelel;
Világ négy sarkain lidérctüzek lobognak,
Gépszárnyak felhőznek be kék eget, szép napot,
Hajszolt embercsoportok szanaszét kóborognak,
Koplalót tépáz s mellyeszt a dús, a jóllakott.

Tagadjam hát meg én is, amit jónak tanultam?
Áruljam el a Mestert s minden jó mesterem?
Hirdessesem dicsekedve, hogy farkassá vadultam,
Csordájukhoz szegődjek, üvöltve szüntelen:
Nincs cél, nincs út, nincs szándék, csak préda,
    préda, préda!
S nincs hang, mely föld porából vergődve törne föl?
Nincs láb, mely kúszva-csúszva és szív, mely félalélva
Az égi Trónt keresné, mely ott fenn tündököl?

Jobb ma lenni gyöngének, együgyűnek, botornak,
Jobb eszelősnek tán, ki hegynek nyargalva fut.
Jobb eltiport féregnek, mint hőségé e kornak,
Mely mindent megtagad, mi Élet, Igazság, Út!
Imádkozom, Uram, hagyj meg gonosznak engem,
Ha ők az igazak. Szívesen kárhozom.
Maradjak én alul ebben a förtelemben,
Ha meg nem változtatsz Te, én meg nem változom.

(1937)

LEVÉL ELKÖLTÖZÖTT IFJÚ PÁLYATÁRSAM UTÁN

Kedves fiam, Jenőke, kit a szárnyas
Regebeli mén elragadt s repít,
Ki ott bolyongsz az alvilági árnyas,
Derengő Léthe-réten – haj, mi itt
Vonszoljuk létünk, míg sorsunk megágyaz
S követhetjük súlytalan lépteid –;
Hogy megnyílt sírod mellett nem lehettem,
E gyarló rigmus búcsúzzék helyettem.

Mások, akik siratni jobban tudnak,
Elzokogták, ki voltál és ki vagy.
Szobrot emeltek néked és maguknak
Szavakból, mert gyászuk szavakban nagy.
E szép szavak nem is mindig hazudtak,
Ám egy sem sírt fel: „Jaj, ne menj! Maradj!
Annyi rím vár itt leírnivaló.”
Költő-vetélytárs csakis halva jó.

Ezért nem búcsúztatlak én, Jenőke.
Bírálódom voltam, az is maradok.
Lírámam e lírátlan kor megölte
S kinek lóva nincs, baktasson gyalog.
Miből még adhatnék: erkölcsi tőke,
Nem érték, ugye? Legtovább ha jog
Éhenhalásra, hulló tengődésre.
De aprópénzre én nem váltom mégse.

Emlékszem rád, a szőke kisfiúra,
Ki balkezét szívére nyomva verselt,
Kin nem fogott szülői gond, se kúra,
Mert örömet, bort, lányasszonyt kevesellt.
Új mámort hajszott új s új dalra gyúlva...
S mert hivatalos költőkben kereslet
Mindig nagyobb volt, mintsem a kínálat,
Odavezérelt vak dicsőség-vágyad.

Elek apótól, ki dajkált, tanított,
Kanyargós út vezet, fiam, odáig,
Hova téged lidércfény irányított,
Hogy elszürkülj – mert elszürkültél ám így!
Ne hidd, hogy itt, sírod felett nagyítok:
Költő ha mást kiszolgál, nem világít!
Mert szolgálni és kiszolgálni kettő,
S Téged szolgálni küldött a Teremtő.

Most aztán, sírodnál, felzeng a kardal,
(Költőnek még legjobb meghalni, hidd el),
Ám ha idején számot vetsz magaddal
S az elibéd tolt borra rászólsz: vidd el,

Vidd innen, sátán, én e szolgálhaddal
Nem kvaterkázok! S égő könnyeiddel
Magadra is maradsz az asztal sarkán:
Okos szó ez lett vón egy költő ajkán.

Lakájok közt elpusztulni lakájul
Annak, ki félistennek született,
Ily sorsba még ép szív is belefájdul,
Hát a megpróbált, mely alig ketyeg!
Örülj, Jenőm, hogy most eged kitarul
És vándortarisznyád vállra vetheted:
Tisztább a rím ott, salaktalan tiszta.
Ki odament, még sohse vágyott vissza.

A méltatlankodás beszél belőlem.
Szerettelek s nagyon sajnáltalak.
Eltévedtél incselgő útvesztőkben,
Hova becsaltak mézes szép szavak.
Színes tollú madárkát látni törben,
Amint vergődik, míg szíve szakad,
Ó fáj nagyon. S nem volt erőm, hatalmam,
Hogy visszatartson, bármiként akarjam.

Köszönts nevemben Elek nagyapót.
Hogy fog örülni, hogy megtértél Hozzá!
Mondd el neki: szobrot itt nem kapott,
De műve él, még rozsa nem fért hozzá.
S bár mosdótálunk habra hány habot,
Azért még páran nem váltunk kalózzá.
Hirdetjük jöttét Jónak és Igaznak,
Míg vak erők fejünknek irgalmaznak.

Ami belőled ittmaradt közöttünk,
Karcosból sűrű, édes borra érik.
Alig fut el pár esztendő fölöttünk
S kristálypalackban, drága pénzen mérik
(Kufárok persze). Mi ünneplőt öltünk,
Úgy kóstolgatjuk. Kik tűzzel dicsérik
A más borát, nem mind jóféle szerzet.
De akik némán szürcsölik: szeretnek.

(1938)

VÖLGYNEK LE

Hegyről lefelé ballagunk,
Ketten.
Hogy máris öregek vagyunk,
Nem lehetetlen.
Már hegynek fel kifűlt a szusz,
Meg kellett állnom,
Feljebb velem aligha jutsz,
Lenn vár az álom.

Napunk rövidül, hervatag
A fénye.
Tél közelít s mi hallgatag
Megyünk elébe.
Holnaptól kályha melegít,
Lassul a vérünk,
De tán az Isten megsegít.
Célunkhoz érünk.

Tudod-e még, mi volt a cél
Régen?
Közelről is ráösmernél
Ily ösztövéren?
Hogy foga hull és haja hull
S orcája ráncos...
A gaz idő vág, vés, gyalul:
Készülj, imádkozz.

Én tudom, nem adom magam
Olcsón.
Pontosan olyan nagy leszek,
Mint a koporsóm.
Arccal a napnak nyúlok el,
Háttal a földnek,
Így pihenek. Nem múlok el,
A föld nem öl meg.

Hegynek fel hosszú volt az út
S drága.
Örömeinknek pontosan
Ez volt az ára.
De most már minden egyremegy,
Nincs szánom-bánom,
Mögöttünk nőttön-nő a hegy
S lenn vár az álom.

(1940)

HULL A HÓ

Harminc. Harsány hallali. Gyerünk,
fel, hegyre fel, torony iránt.
Negyven. Csendesebben. Ernyed a láb,
jönnek és letepernek a nyavalyák.
Hó hull, elnézem az ablakon át,
nem sodor már ki a télbe a vágy,
hó hull mezőkre, hegyekre, halántékra.
Ötven. Igen, megyek. Tüstént megyek.
Csak kiszívok még egy pipát,
S míg füstje kihül, kicsit leheverek,
Aztán nem bánom, megyek.

Eddig azt néztem, ki leszek én?
Most visszanézek: ki voltam?
Eddig azt hittem, nagy leszek én,
Most tudom, az leszek, holtan.
Fönn, szelekjárta, napverte tetőn:
Szétszórom kincsem.
Leszek nap, szél, kövirózsa, bozót,
Kristályos kék ég,
Éjjeli csillagfényt záporozok,
Hajnalban s alkonytájt békét.

(1940)

JAJ, EMBEREK

Az emberek csak emberek, angyallá ők sem válnak,
Ha megjárták is pitvarát a hetvenhét halálnak,
Megújra lesben állanak, karmuk ugrásra görbül,
A kis legény már nagy legény s ki sem látszik a földbül.

Az emberek, az emberek gazdátlan rossz cselédek.
Őselemük a félelem, egyistenük az érdek,
Ha baj van, egymásra kenik, még bűnözni is gyávák,
A bátor szót, a tetteket, örökké mástól várják.

Az emberek csak emberek: önzők, csalók, hitványak.
Irigylik a jobb falatot, a kényelmesebb ágyat.
Mihelyest megszerezhetik, kitúrnak mást belőle...
Ember embernek farkasa, saskeselyűje, ölyve.

Az emberek csak emberek. Jaj, emberek s jaj, árvák.
A névtelen vad rettenet kálváriáját járják,
Rongy testük, lelkük, életük telistele sebekkel,
Magukkal viaskodnak ők, e torz kísértetekkel.

Reggel a nappalt rettegik, este a gyötrő álmot.
Most volna jó az anyamell, hogy elcsitulhatnának,
Hogy megbújnának halmain félelmükben szepegve,
Hogy gond nélkül ébredjenek virágszagú reggelre;

Hogy szabadon kószáljanak, erdőn, mezőn, berekben,
Hogy szabadon nótázzanak, dalos madárnál szebben,
Hogy szabadon szeressenek, mint vadgalamb a párját,
Feledhessék el szabadon, hogy emberek s jaj, árvák.

(1944)

BIZTATÓ TÉPETT KURUCOKNAK

Lépten-nyomon rádmered a
Rádmorog a
Gond.
Mekkoppadtál,
Úgy maradtál,
Mint lerágott
Csont.

Búbánatod sóhajthatod,
Jajgathatod,
És?
Ez talán a
Gond torkára
Disznóölő
Kés?

Dolgod végét fogd meg inkább,
Készülj inkább
Föl.

Jobb, ha munka
Mintha puska
S légibomba
Öl.

Ne káromkodj, csak gondolkodj,
Mégis jobb, hogy
Élsz.
Félre gond és
Félre bú és
Félre gyáva
félsz.

Mindig úgy volt: téli fagyra
Tavaszi napja
Jött,
Megújult a
Kivirult a
Kenyértermő
Föld.

Másnak könnyebb? Ne irigyeld,
Csak azt figyeld
Jól,
A barázdád,
A te pászmád
Merre fekszik
S hol?

Abba állj be, azt intézd el,
Derűs szívvel, dolgos kézzel,
Nem holnap, de
Ma.
S felragyog a
Rádragyog a
Holnap
Csillaga.

(1945)

SORSOD KOVÁCSA MAGAD VAGY

Már láncaid szemekre zúzottan
Porbahevernek.
Ne engedd,
Népem, hogy új kígyóvá
Forrjanak össze
S rád tekerőzve
Új gúzsba szorítsák munkás két kezed és
Jövendőnek táguló melled.

Legelőbb önmagadat kell fölemelned,
Hogy talprasegíts
Másokat is
És velük együtt e rombadőlt világot.
Már látod,
Mire képes összefogott erőd,
Ne ismerj hát habozást, pihenőt,
Építs!
Új otthont szépíts,
Magadnak és fiaidnak.

Önnön testedet vedd oda hídnak
Tegnap és holnap közé.
Légy a közé
Egészen s végre tenmagad léssz a köz,
Mely egy emberként harcol s küzdve győz
Önös érdekeken és hiúságos,
Ostoba széthúzáson.

Hogy mindig voltak és vannak
Akik rosszat akarnak?
Jó példával győzd meg s alázd meg őket.
Nem lesz temetőkert
E föld s az ország, de termő mező,
Napfénnel és dallal ölelkező,
Jut s marad itt aggnak és nyomoréknak.

Már láncaid szemekre zúzottan
Porbahevernek.
Ne légy gyermek!
Ne tébolyogj, ne kapkodj, ne legénykedj.
Régi hibákra ne tetézz új vétket.
Állj, mint a szikla,
Gyújts, mint a szikra
Erőt és hitet a csüggedező szívekbe.

Sorsod kovácsa magad vagy. Kelj birokra
Vele. Fogd kalapácsod kétmarokra.
Szikrázva csengjen üllődön a vas.
Lapos a hely, vagy sziklás, oldalas?

Vágj mély barázdát a búzamezőkön.
A föld annak segít, aki győzi
A küzdést, ki a sarat megállja.
Azé lesz az életnek koronája.

(1945)

A MUNKA NÉPE, MINT AZ ÁRADAT...

Nincs vége-hossza ennek a menetnek.
Egymást követő májusokon át,
Szabadba tódult gyárok s bányák népe,
Beszívni gyöngyvirágos illatát.

Nincs vége-hossza ennek a menetnek...
Hogy megduzzadt a lelkes kis csapat,
Mely elindult jöttén egy kikeletnek,
Hajnalszínű, vidám zászlók alatt.

Nincs vége-hossza ennek a menetnek,
Hiába állta útját kard s golyó.
Száz új pótolta a tíz elesettet
S tovább haladt, nőtt, áradt a folyó.

Nincs vége-hossza ennek a menetnek.
Szökken a lomb, omlik az avatag,
A rothadó, sárbatiport levél
S termőbb a lét, amerre elhalad.

Nincs vége-hossza ennek a menetnek.
Meg nem állítja gáncs, ijesztgetés.
Törvény, hogy tél fölött tort ül a május
S az éj sötétje hajnalpírba vész.

Nincs vége-hossza ennek a menetnek,
A munka népe, mint az áradat.
Zuhogva tör utat a kikeletnek
Ott is, ahol még a tél uralma tart.

Nincs vége-hossza ennek a menetnek,
Csak éle. Látod? A lenini párt
Vezeti győzelemről győzelemre
Jövendők hajnalszínű zászlaját.

(1945)

SEGESVÁROTT

I

Fiatal ember járt itt...

Fiatal ember járt itt, csaknem gyermek,
Maga sem tudta tán: meghalni jött
S Fehéregyháza mellett, a határban,
Eltűnt vad füst és porfelhő mögött.

Eltűnt s feltámadott, mint új legendák
Hőse, hogy láthatatlan továbbéljen,
Nehányszáz versben, milliók szívében.

Most az is látja már őt, aki nem lát,
Bár egykor a látók is megtagadták,
Vesztébe küldték s vígan veszni hagyták.

Egy ifjú járt itt, nyugtalan nagy gyermek,
És mindörökre a mienk maradt,
Maroknyi por virágos domb alatt.

De nyugta nincs, most sincs, a domb alatt sincs,
Ragyog előttünk, mint nyáresti csillag,
Példája tette serkent, szívekig hat.

Csak ámulunk: mienk e nagy darab kincs?
E foglalat nélküli drágakő?
S nemhogy fakulna, fénye egyre nő.

Már úgy világít, mint harsány tűzoszlop
Idők pusztájában a nép előtt,
Utat mutat, megújhodást, jövőt.

Amerre jár, hasad az éji kárpit,
Már égre szökkent, nézd, ő lett a nap.
Már nem legenda, a Valóság jár itt,
Fényt, meleget az élet tőle kap.

Az éjszakának rémei oszolnak,
S ránk omlott füst és porfelhő alól
Diadalmasan támad fel a holnap,
Műhelyben, gyárban új nép dala szól.

Új nép dalol az eke szarva mellett,
Keze nyomán a táj új arcot ölt,
Hadd lássa meg az egykor eltűnt gyermek
Meghalni értünk nem hiába jött.

(1945)

II

Tovább dalol a sír

Mekkora feladat! Száz évben egyszeri!
Mártír költő felett méltó dalt zengeni,
Méltót méltatlanul, gyászdalt s jóséneket,
Arról, kit síri hant el holtan sem temet,
Ki önvérével írt jövőt és életet.

Még gyermek, láttam Őt vásári képeken,
Végsőt vonaglani harcdúlta réteken,
– Ó, naiv képzelet! – haldoklott, vére folyt,
S a vérbe mártott kéz még egy utolsó szót
Rajzolt a porba így: „Hazám” – s holttá fagyott.

Milyen jól látta őt a kontár-képzelet!
E vértanú halál élő tett, üzenet,
Végső rendelkezés, parancs: hajtsd végre te!
Mit vérrel elvetett a Költő élete,
Dolgozó milliók keze arassa le.

A nép, kit zsarnoka gyilkolni készítetett,
A vérrel írt parancs zászlóvivője lett,
Vérével mosta le apák gyalázatát,
Dolgos milljóknak itt vérén váltott hazát
S gépek aratnak ott, hol a halál kaszált.

Ezt hirdeti e sír s jövőnek a jelen:
Te költő és te nép nem állsz testvértelen,
Ezer munkáskezet más százezer segít,
Száz és százmilliók védik békédet itt
S holnap új milliók, kiket példánk hevít.

Ó munkás milliók, roppant respublica,
Nem gyászkönnyet törül ma itt a nép fia.
Az eltiport dicsők zászlaját emeli,
Vezet dúlt földeken hazát építeni,
Mely tiszta és szabad, dolgos és emberi.

Hol zsarnok ellen még elnyomott vív csatát,
A milliók dalában ő énekel tovább,
Világszabadság hősén erőt venni ki bír?
Halljátok? Ő dalol, tovább dalol a sír!
Dala új riadó s hegedt sebekre ír.

(1946)

MOST NÉPEM KÉRDEZ...

Tőlem kérded, vajon mi volna jobb,
Békét-e, vagy háborút akarok?
Komolyan kérded, vagy tréfálsz velem?
Épelméjűnek sem tartasz talán?
Vagy képmutatás volna kenyerem
S egész létemmel nem azt vallanám,
Hogy az igazak oldalán vagyok,
S az igazak győzelme érdekében
Békét, békét és békét akarok?

Kétízben gázolt át életemen
Ágyúkerékkel a történelem.
Kétszer kergettek önmagammal szembe,
A véres szennybe, jajba, fürtelembe,
De kérdezni egyszer sem kérdezett
Soha és semmiféle hatalom:
Vagyok-e – mint ő – oly eszeveszett
S más békés népek vesztét akarom
Magam és népem pusztulása árán?

Most népem kérdez s mind a többi nép,
Melyek fölött nem úr már a sötét.
Föltörték már a mélységből a fénybe
És nyitott szemmel látják a jövőt,
Hol nem nyom senkit el a Pénz önkénye
S nem trónol egy a milliók fölött.

Most népem kérdez, válaszolhatok:
Az igazak jövője érdekében
Békét, békét és békét akarok.

Nekünk a béke szent, közös vagyon.
Bennünk a béke élő hatalom,
Tettekre szánt, cselekvő akarat,
Mely szakadatlan munkál, működik,
Gépeket hajt, kaszál, kapál, arat,
Tanul, tanít s bajban meg nem törik.

Alkotó élet, soha meg nem unt...
Az alkotó haladás érdekében
Mi békét, békét, békét akarunk.

Mind hallja hát, ki ránk feni fogát:
A dolgozó nép megvédi jogát.
Nem nálunk csak, e földön mindenütt,
Hová szavunk elharsog, mint a kürt.
Mert minden dolgozó jövője egy
És mind ez egy jövőért lelkesül,
Mit nem ajándékol ad úri kegy.
Kivívja mind, ki velünk egyesül,
S el nem alkussza egy tál lencse árán.

Tőlem kérded, vajon mi volna jobb,
Békét-e vagy háborút akarok?
Felelhetek mást, mit népem felel?
S felelhetünk mást, mint a népek mind?
Minket már vágóhídra nem terel
A rabló Pénz se idebent, se kint.
Nem is terelhet, ha egyek vagyunk
S közös, boldog jövőnk érdekében
Mind békét, békét, békét akarunk.

(1951)

LEVÉL A MONOPÓLIUMOK URÁHOZ

Lehetnék roppant kincseid,
Törzsvagyonod, részvénytöbbséged,
Betéteid, letéteid,
Olajmező-érdekeltséged,
Arany kéjlakod Floridában,
Yachtod, minden városban más nőd,
Körülrajonghat szolgahad,
Miniszterek és főszerkesztők,
Jöhetsz, mehetsz, adhatsz, vehetsz
Árut, embert vagy fajkutyát,
Ám a teve a tú fokán át
Náladnál könnyebben jut át
Az üdvösségre. Mert amit te
Egy életen át el nem érsz,
Nem vehető, nem eladó,
Nem fogja fogdarács, se pénz.
Kisiklik érdekhálóidból,
Mint gyermekkézből a madár,
Utánakapsz s fűgét mutatva,
Csattogva a magasba száll.

Hosszú álmatlan éjszakákon
Ezért gyötörsz mást és magad,
Ettől verejtékes a párnád
S látsz rémet minden szék alatt.
Ezért szorul az öklöd görcsbe
S diktál még vadabb iramot
Sajtógengszternek, miniszternek,
És – összes műfogad vacog.
Mit érnek roppant kincseid, ha
Sem éjjeled, sem nappalod,
Egy gondtalan falás ebéded,
Feledtető korty italod?
Ha nem tudsz örülni a napnak,
Ahogy szántóvető örül
Rügynek, madárdalnak – magadnak,
Ember módjára, emberül?
Nem élsz. Nem magvető kezednek
Nyomán zsendül a szűz határ,
Nem te adtál szárnyat a gépnek
Mely odafenn kerengve száll.

Mit nem adnál, ha megtudhatnád,
Amit nem tudhatsz soha meg,
Hogy mi az, amit elhullattál
S immár keresve sem leled!
Ha hinnéd, hogy asszonyod karja
Téged ölel s nem pénzedet,
Ki száz festett bestia ágyán
Az egyetlen nőt éhezted.

Önmagadat éhezed, kit
Elveszítettél valahol,
A hajzában, hogy többnek láttass,
Mint aminőnek láttatol,
Többnek, mint a konkurrens firma,
Vagy vállalat kopasz feje,
De lám, közben élősdiekkel,
Tetvekké lettél csak tele.

Künn a világban erjed, árad
A szívekben az akarat,
Hogy békét adjon a világnak
S az igazaknak igazat,
Hogy éljen minden dolgozó ember
Embernek való életet,
Jövőt építsen gyermekének
S ne támaszpontokat – neked.

Egérút nincs. Le fogsz potyogni,
Korhadt fán rothadó gyümölcs,
Saját csapdádba esett róka,
Bárhogy szükölj, vinnyogj, üvölts:
Letéteid, betéteid,
Folyószámláid rádfonódnak,
Roppant kígyók megfojtanak
S az új emberé lesz a holnap.

(1953)

FÜST A HÁZSONGÁRD FELETT

Körül a kerteket
Kesernyés füst lepi,
Torok, szem és tüdő
Alig szenvedheti.
Mégis, ha beszívom
Penetráns illatát,
Lassuló véretem
Áramként hatja át.
Ez a füst pezsdítő,
Ifjító üzenet:
A tavasz égeti,
Mit a tél elfedett,
Rothadó tavalyi
Lombokat, gallyakat,
Minden gazt, szemetet,
Ami még ittmaradt.

Mindenütt dolgozó,
Újhódó emberek,
Kezükben gereblye;
Gyűjtik a szemetet.
Marokkal, kosárral
Füstölgő halomba,

Hadd váljon hamuvá,
Füstté, ami ronda.
Ne állja utunkat,
Legyen szálló pernye,
Törjön fel alóla
Az új győzedelme.
Érzed-e, légzed-e
Kesernyés füstön át
Gerjedő, erjedő
Újulás illatát?

Valami bódító
Van ebben a füstben.
A tavasz hirdeti:
A telet elűztem!
Egy-két nap s ez a füst
Tovatűn, eloszol,
Feltör az ifjú fű
Zölden a rög alól,
Fiatal dárdái
Az avart átverik,
Rozsdaszín barnáját
Egyből leteperik!
Ami ó, rothadó,
Hamu lesz, trágya lesz,
Fölötte gólyahír
Zászlója lengedez.
Benned is megújul
Életed árama,
Szébb ez a kikelet,
Szébb lesz, mint valaha.

(1953)

ZÁRSZÁMADÁS HELYETT

Egy hosszú életem át hadakoztam,
Nagy álmok búsképű lovagjaként...
– Nocsak, legény, a nagy alkalom most van,
Indulj csatába – mondták – a honért!
És én sebbel mellem baljában
Eszméltem rá, hogy valójában
Míg mi védtük, ők árulták a hont.
Nem hős valék, csak hiszékeny bolond.

Új harcmezőn csatáztam hatra-vakra,
Nagy álmok búsképű lovagjaként.
Hol a haldokló Ady abbahagyta,
Majd én viszem – mondtam – tovább a fényt.
Hol betegen, gyöngén ő tán hibázott,
Egészségesen majd jobban vigyázok.
Nekem harctér volt a hátam mögött,
Nem szócsaták, viták, sajtópörök.

Hiába volt hátam mögött a harctér.
Hiányzott a békés tapasztalat.
Azt kellett látnom: kudarcra kudarc ér...
Nohát, majd én sem hagyom magamat!

És katonásan vágok, vágok, vágok,
(És tyúkszemekről tyúkszemekre hágok),
    Más pénzt gyűjtött, én ellenségeket,
    Kik visszamartak – persze hátmegett.

Megtámadtam a levitézlett, satnya,
    De csupa-gőg arisztokráciát.
S a nyúzó bankot. A rabló bitangja
    Nyakas magyarnak kellett magát,
Papok bankjának! S hatvan százalékra
Mérte a pénzt, „tisztára ajándékba”.
    Ő aratott s székely kisemberek
    Úgy hullottak, mint ősszel a legyek.

Nekirugtattam művésznek, ha kókler,
    Írónak, ki csak szeneveleg s uszít,
Professzornak, ki semmiből nagy port ver,
    Béka létére ökröt hazudik.
Püspöknek, aki Beethovent kitiltja
Az iskolából. Csak zsoltárt tanítna,
    Homályt, ködöt világosság helyett...
    – Apjáért vezekeljen a gyerek!

Fejemre gyűjtött eleven szenekkel
    Arra ébredtem egy baljós napon:
Vitézkedésem a kutyának sem kell,
    Volt – nincs lapom, számat befoghatom.
Harc, vagy kenyér: szögezték a mellemnek,
És kellett a kenyér két gyermekemnek,
    (Mit szépítgessem, kellett nekem is...)
    Így ért utol a kuli „nemezis”.

Nevem olyan lapon díszlett ezentúl,
Mely mímelé a demokráciát.
Én hirdethettem – azt se mértéken túl –
A gróf lakája visszaráncigált.
Tüzemnél pecsenyét mások sütöttek,
Kik játszták a „világnézet-főlött”-et
S „hazák felett” a zsebpolitikát.
Ők zsúroztak, én húztam az igát.

Vígan futottak, én futtattam őket,
Jobb ügghöz méltón, lelkes, jó bolond.
Kezem alatt azonban a jövőnek
Új csemetéin bomlott már a lomb.
Ó, ezt a munkát mennyire szerettem,
Koronácskájuk formáltam, neveltem,
Érettük harcolt legjobbik magam,
És ez a harc nem volt haszontalan.

Hátha még több tudást adhattam volna:
De tudományom bizony gyatra volt.
Útközben kapkodtam fel balra-jobbra,
Mint jármos állat egy-egy fűcsomót.
Engem ölni tanítottak, nem élni!
Mire a puskát fel tudtam cserélni
A tollal, már az időmből nem tellett,
Mert élni kellett, írni, írni kellett.

A szükség diktált, írtam. Jót és rosszat,
Sebtében gyakran s kritikátlanul.
Éjjel versek, nappal cikkek kínoztak,
Gyilkolt a mettőr: „Szentimrei úr,

Nincs kézirat! Úszunk. Áll a szedés!”
Ez volt az életem: *egy* sürgetés.
Mire magam valahogy összeszedtem,
A java-torna elzúgott felettem.

Nem volt megállás. Szerteszét kigyúltak
A gyűlölet kénköves lángjai.
Új viharfelhők jöttek, tornyosultak,
Megújra harcba kellett szállani,
Egy szál tollal egész tornádó ellen...
Most sem láttam, kikkel kell együtt mennem,
Hogy osztályharc ez, csak más a neve.
S hogy „rendjük” hullafoltokkal tele.

Tizennégy éve mérleget csináltam.
A költő számadással tartozik
Népének, bármi dúljon a világban:
Mit kárhoztatott s miért kárhozik?
Nyersmérleg volt csak. És szemközt röhögtek:
„Még mindig ugrálsz? Jó leszeld majd dögnek!”
Kiöltöztettek hadi maskarába
S már küldtek vón’ a céltalan halálba.

Első eset, hogy a harcot nem álltam,
Eltéptem a rám osztott szerepet.
Nekem nem ellenségem az, ki bátran
A barna tébolynak gátat vetett,
S utána jött, hogy hazámból kiverje
Tulajdon vére árán. Ám szívelje
Más a „szabad” júdás-dollárokat:
Nekem Keleten kelt és kél a nap.

Hogy mire vittem?... Jócskán behavazta
Sohsemokuló fejemet a tél,
S megérkeztem egy olyan új tavaszba,
Mely minden tavasznál többet ígér.
Amit csak hittem vagy csak félig hittem
Köröskörül és a szívemben itt benn,
Lombdíszen áll, vagy virágba borulva,
Tett és tudás fényében megújulva.

Fogyó erőm figyelmeztet: légy készen!
Maholnap jó a fekete batár.
Készítsd el a zárszámadást egészen:
Mi a haszon, mutasd ki s hol a kár?
Most én kacagok szemébe a „rémnek”:
Ijesztgethetsz, én tőled már nem félek.
Kész a kocsi? Jó, hát indulhatok.
De csak a testem. Magam – maradok.

Rothadjon ami arra érett bennem,
Élnek tovább a tanítványaim!
Ha költők, dalaimat bennük zengem,
(A hang teltebb lesz és tisztább a rím,)
Ha színészek, már tudják, mit csinálnak,
Hőst játszanak vagy némán statisztálnak,
Számukra nincs kis szerep, nagy szerep:
Emberek ők, velem-több emberek.

Jövőt hódító úttörő csapatnak
Itt áll hét orgonasíp-unoka!
Hegyet mozdítanak, ha erőre kapnak,
S ha áradnak, szakad a part foka.

A legkisebbjük már traktorra vágyik...
Csörög a lánctalp a bíbor határig,
S ha ott szeme a hajnalt kémleli,
Ifjú harckészséggel lesz teli.

Fogd kézen őket, pártom, élet pártja,
Ha úgy adódik, entestemen át.
(Mit bennem gyújtottál, serceg a fáklya,
Inkább csak mécs már–) te vezesd tovább;
Igazra, jóra, épre, szépre őket...
Tudjanak tudni, hogy a csak hívőket
Szárnyalják túl csattogó sólyomszárnyal.
Szívükben majd én leszek a madárdal.

(1954)

NE BÉKÉTLENKEDJ

Feleségemnek 1957 szilveszterére

A háztetőket és a fákat
Korábban lepte be a hó.
Zord zúzmarát, vak ködöt lát csak
Szemünk, s párát fűjtat a ló,
Ahogy hozza tejeskannánkat

Egy évnek újra vége, kedves,
De lám, szükség van még reánk
Négy kis legény után ki rendez,
Gondozza háztájunk, ruhánk,
Ha elfáradsz, ha betegeskedsz?

Nekem is lenne még, úgy látszik,
Egy-két szavam, egy-két dalom,
Ha megtűr egy-két villanásnyit
A felnövő irodalom,
(És olvasóm – ha van – nem ásít.)

Nem tréfa ez: békében élni,
Munkálkodni, amíg lehet.
Nem tréfa ez: tavaszt remélni,
Telünk akárhogy fenyeget
S életerőnk már nem a régi.

Tudd meg, személyesen vigyáznak
Ránk nem égi, földi hatalmak.
Hallod halk zúgását a gáznak?
Nekünk otthont, meleget adnak,
Kimódolják kosztunk, gúnyánkat.

Barbár bohócok bárhogy rázzák
A pusztítás villámaid,
A mi nyugalmunkat vigyázzák
– És százmilliók gondjait –
Nagy őrzők, kik állják a strázsát.

Néhány év békés öregségért
Mi megdolgoztunk, kedvesem.
Baj, bú, csapás éppen elég ért,
Ne aggódj hát immár te sem,
Adj hálát annyi vett szépségért.

Gyermekeink helyük megállják,
Szégyent nem vallhatunk velük,
Unokáinkkal a vidámság
Köszönt be: ők hoznak derűt,
S ha pajkosak, akkor is drágák.

Bejártunk ketten egy világot,
Jóból, rosszból kivettük részünk.
Eljönnek olykor, együtt látod
Szeretteinket, s szenvedésünk
– Ha jó –, mint mindig, hősként állod.

(1957)

JÓL FOGHAT VALAHOL

Az ég felhőikkel tornyos és villámokkal terhes,
Buján sarjad a fű, határban a vetés.
Fullaszt a köhögés, de te ne aggódj, Kedves,
Holnapra kiderül, új nap jó s napsütés.

Újból erőre kap a pislá élet bennem.
Költő, mint a madár, ha éled, már dalol.
Ne hagyd szép májusunkat tétlenül elhevernem,
Ami beérik mára, jól foghat valahol!

(1959)

VAN, AKI LÉPTÉT FIGYELI

Itt üldögélek, öreg ember, a hegyen.
A felhallatszó alanti zúgást figyelem.
Ahogy morajlik, tengerként zajlik lenn a nép,
Ifjú erőben ünnepli május elsejét.

Hé, öreg ember, magános ember, a hegyen,
Ami ott lenn zúg, tudod, mi az? Történelem.
Árad az utca, árad a város; néped az.
Viszi, ragadja új diadalra új tavasz.

Nincs gát, nincs torlasz, mi útját állja, egyre nő.

Most lelt magára, nagy valahára; lám, erő!

Aminek híja, azt is kivívja, látja már,

Naponta tágul szeme előtt a láthatár.

Érzi naponta; van, aki léptét figyeli...

(1959)

ÜLJ MELLÉM...

Ülj mellém, párom, életem
jobbik fele.
Néhány lépést még jer velem,
nézzünk bele
hanyatló napjainkba.
A Ma hegyvállra ért velünk,
föl csillagokba néz szemünk,
le a Tegnapba, mely letűnt,
aztán arasz mély sírba.

Tudom jól, nem könnyű Neked
a dolgod máma.
Házi kotlós természeted
így visszájára
fordult, s miként hullott levél
a víz színén kerengve fél,
mivé lesz majd, ha ő nem él,
a hátán vitt bogárka?

Remegve tartja fél kezed
a házi békét,
a másikkal védelmezed
vén párod életét.
A harmadikkal, hogyha van,
fönn az égbolton, magasan
bombát fognál el biztosan,
azt se bánád, ha széttép. –

(1959)

FOGJUK EGYMÁS KEZÉT...

Szívem, minden szabad neked,
ami nekem.
A jobb te légy.
Te légy a győzedelmes.
Én úgy mehessek Tőled el,
Mint aki néked engedelmes.

Ne mérkőzzünk már meg,
Úgyis az élet
Saját kezünkkel mér meg.
Ne feledjük.
Fogjuk egymás kezét...
Higgyünk!
Szeressünk!
Menjünk!

(1959)

NEM FOGOTT SZENNYFOLT

Magánosságban nőttünk fel
Jaj, mind a ketten.
Csoda, ha nem törődtünk el,
S ha csak sebhedten
Értük meg mái napjaink.
Mit tudják mások kínjaink,
Az életünk majd tovaring,
Úgy képzeltük kezdetben.

Négyen maradtunk egyedül
A két gyerekkel.
Hogy felnőhettek emberül,
Ki vértezett fel
Akkor erővel, hittel és
Magabizással? Nem kevés
Harc kellett hozzá s remegés,
Mégsem ijeszthetett el.

Nem fogott szennyfolt...

(1959)

VESSZEN, KI KEBLÉN HÁBORÚT MELENGET!

Éjfél után kettőre járhatott,
Hogy éberen felpattant a szemem.
Hajnalig most már forgolódnék,
Ezt az álmatlanságot ismerem.
Fejemben ép és torz gondolatok
Kavargó árja ilyenkor terem.
Kétség s remény kél páros táncra benne,
Úgy érzem, mintha reggel sose lenne.

Nyilván vén emberek szokása ez;
Számot vetünk ilyenkor életünkkel.
Vajon, ha reggel folytatása lesz,
Hiheti-é a nap, hogy érettünk kel?
Ha újra langyos szellő lengedez,
Tudunk-e tetteinkkel vagy művünkkel
Holnapba nyúló hasznót hajtani?
Vagy kornyadozni csak, sóhajtani?

Körös-körül e nagyvilágban szerte
Minden versengésnél izgalmasabb
Verseny folyik. Ki vélünk átvészelte
Hadvészek poklát, ütné a vasat
Teljes erőből: „Emberek, föl! Tettre!
A békezászlók vásznai alatt,
Harcoljunk a világ békéje mellett.
Vesszen, ki keblén háborút melenget!”

— — — — —

(1959)

ÉN VÁGYTAM A BÉKÉT!

Nagy vérbe-viharba fogant ez a dal.
Tudhatod, én nem akartam.
Én vágytam a békét. Már nem fiatal,
Már halkul a szív, már erőtlén a kar.
A vén lemarad a viadalban.

Hogy vérbe-viharba vadult a világ,
Ne tőlem kérd számon, ki tette?
Ám engem is joggal érhet a vád,
Ellene tettem-e s mit? Legalább
Egy szál szalmát újtába keresztbe?

Ami volt, ami múlt, maradjon is múlt.
Most tárd ki a melled a napnak.
Nézd a derékbátört nép megújult,
Új céllal új csúcs felé kaptat.

Új értelmet kapnak a régi szavak,
A barázda új magot érlel,
Elporlik a rom új csákányok alatt,
Versenyt fut az élet a szélllel.

Ki megáll, lemarad, mert a munka halad,
S élénkbe szalad a jövő.
Csodára feszül az újult akarat...
Elsorvad a tétova meddő!

(1959)

EGYÜTT ÉS MINDIG EGYÜTT...

A mi hazánk, tudd meg, határtalan.
Semmit sem ott lelsz benne, hol véletlen ma van.
A mi hazánk a jövőben van...
Otthon vagyunk ma is már mindenütt,
Hová napunk s tanaink fénye süt:
Chilében ötezerrel a tengerszín felett,
A sarkon ötezerrel a jégburok alatt,
Tegnap másztam meg a hófödte Kazbeket,
Holnap álomhajóm a Vaskapun áthalad,
Együtt, és mindig együtt,
Megújhódó magammal és Vele és Veled,
Kikben az életkedv csordultig felgyűlt,
S örök a kikelet.
Járművünk nem lúdtollból viaszokolt Ikárosz-szárny,
Mely ott mond csődöt éppen, hol legforróbb a fény,
Már túl vagyunk a nehezén, a rosszán,
Tudjuk, mi a valóság, legyen bármily kemény.
Kezünkön az anyag kezessé szelídül,

S lesz hangnál sebesebb,
Napfénynél fényesebb,
Edzett vidiaélnél, gyémántnál élesebb.

S nem félünk, hogy majd félúton kidül.

(1959)

KÖZTÁRSASÁG UTCA 62

Mind kesereghetsz, barátom. Nem a te
girhes, öreg csontjaidnak
találták ki ezt a feladatot. Hiába vitézkedsz!

Félórás séta után lihegve
mászod meg otthonod három lépcsőjét s az első
szélfúvásra ágynak esel,
kezded a nyavalygást előlről.

Induljanak a fiatalok!

Ép szemmel, jó lábbal, ép tüdővel-szívvvel,
egészséges, viharálló testi erőben.

Menjenek szerén-szerte, mint apostolok,
közös gazdaságokba, bányákba, üzemekbe,
élményeket gyűjteni, az újat
új szemmel meglátni, megfigyelni, feltarisznyálni.

Jöjjenek a hősi-új regények, mai epopeiák!

Az ember már a naprendszeret ostromolja.

A mi fiaink ne tudnának hitet önteni kétkedőkbe,
lelkierőt gyöngékbe,

becsvágyat lustálkodó hanyagokba és kifüstölni
rókalyukából az ellenséget?

Te, öregem,
érd be a szemlélődéssel. Nézz szét
a magad portáján s háztája körül, ameddig
győződ orvosság-abrakkal. Mohamed
megy a hegyhez, ha a hegy
nem megy Mohamedhez?
Hát ennek is a fordítottja igaz már.

Még megátkozta
az elején, mikor évről évre
feltörték ezt a meredek utcát.
Veled átkozták minden rendű és rangú
gépkocsivezetők,
s kétszeres pénzért sem vállalták a fuvar, hogy
hazacipeljék, fel a hegyre,
rozoga öreg csontjaidat. Alig tudtál
hazavergődni gyalogszerrel.

De évről évre
új szakaszon fektették le a gázcsöveket.
De évről évre
következtek a meglepetések. Körülöttünk
új és új házak dandárja nőtt ki a földből.
Utcákat vágtak csak itt, csak a te
mind szűkülő mozgási körödn belül,
egyet, kettőt, hármat, négyet, ötöt!
Nekirugaszkodtak az elmúlt évben,
szélesen kikövezték a mienkét is,
fel az aljtól az Árnyas út kanyaráig
vadonatúj kockakövekkel.

Nézd csak,

gyalogjárót kaptak még a szomszédos
kicsi utcák is. Mintha
egyenest rajtad akarnának segíteni:
ne gyúrd a sarat, s ne kelljen hegyet másznod,
ha fél órára kienged levegőzni az orvos.

Csaknem házad sarkáig

jött le a társasgépkocsi végállomása.
Élelmiszeres bolt nyílt a közelben.
Még a körzeti szavazóházat is
közelebb hozták egy idő óta, mintha
egyenesen téged akarnának kímélni a kiadós
kapaszkodástól.

Már itt van, itt pörgeti betonkeverő dobját

egyik felső szomszéd kertjében
az építő szocializmus. A Fűvészkertben
nagyszerű új üvegházak épülnek. Egész ősszel
hordták a téglát nagy teherkocsik
billenő pótkocsival és a Szamosból
az építőhomokot hóstáti fuvarosok.

Jönnek

az építőmunkások!

Jönnek

új házak s beléjük új szomszédok!

Megfiatalodik

körülötted az egész hegy,
megújul a világ, amerre ellátsz szemeddel.

Itt az új téma,

házhoz szállítják,
megújuló fiatal, dolgos erők!

Csak a hársakat s a gyönyörű gyümölcsfákat
kíméljétek, jó emberek, kérlek.
Tudjátok-e, milyen szép itt a május
a házsongárdi gyümölcsösökben? És a hársak
kellenek árnyatadónak, porfogónak, illatárnak,
ha eljön majd a nyár és végigönti
a holdsugár az utcát s kerteket.

Emlékeztessenek

a szerelemre, az ifjúságra. Tele tudóval
igyanak belőle fiaink, lányaink, unokáink.
A jövődönnek
még több egészségre,
még több szépségre,
még több illatra, színre lesz szüksége.

Még többet, jobbat, szebbet
tudjon alkotni az Ember.

(1959)

AZ ELSŐ UTCÁN BALRA

Megfigyelő, jegyezz:

Az ugyanaz nem mindig ugyanaz, s nem ugyanez.

A mai naptól kettesben megyünk.

De nem beszélgetünk. Elmélkedünk.

Gondolatban cserélünk szóra szót:

– Lehet, hogy másképp szórakoztatóbb,

De én kifulladásig fele úton.

Hitvány szerszám ez az én fűjtatóm. –

Már most mondom: jegyezz!

Az ugyanaz nem mindig ugyanaz, s nem ugyanez.

Vehetted észre, a végállomás

Utashada óránként más és más.

Néhány utas felszáll, körülnéz, bólint:

Együtt van mind, ki közülük való itt.

Ők gyáriak. Már a félnyolcasok

Diákbáránycsapatok s tanárordasok.

Megfigyelő, jegyezz:

Az ugyanaz nem mindig ugyanaz, s nem ugyanez.

Kicsi Rica szomszédunkban lakik.
Nem mondtátok, nem tudtam tegnapig,
Mily büszke úttörő lett. Úgy halad,
Mikéntha öltött volna szárnyakat.
És én úgy néztem e parányi nőre,
Belefér az egész egy nyakkendőbe.

Megfigyelő, jegyezz:

Az ugyanaz nem mindig ugyanaz, s nem ugyanez.

Ezért borult fel sétám rendje is.
Hát az én utam mind csak hegyre visz?
Ha fordítnék a dolgon, völgynek mennék,
S az első utcán balra félkört vennék?
Kissé hosszabb, de lábam hazahozna.
Próbáljunk. Nem vagyok én elátkozva.

Megfigyelő, jegyezz:

Az ugyanaz nem mindig ugyanaz, s nem ugyanez.

Ti nem mondjátok, s máig én nem láttam
A jázminfát szomszédunk udvarában.
Hát gyönyörű! Lángoló fehér fárosz,
Ragyog, világít, illatával áldoz
A természetnek, mely világra hozta,
Az embernek, ki ilyen jól gondozta.

Megfigyelő, jegyezz:

Az ugyanaz nem mindig ugyanaz, s nem ugyanez.

A Porumb-ikrek – két kis ürge, – lásd

Már iskolás vasgyúró óriás.

A tavaszon, mikor locsolni jártak,

Legénykéek voltak, ügyesek és bátrak.

A Csöpi-Zsuzsi-ikrek? Két deli

Kis szöske hölgy, utcánk reményei.

Megfigyelő, jegyezz:

Az ugyanaz nem mindig ugyanaz, s nem ugyanez.

Fújtatva bár, de kikapaszzkodánk.

Itt jól ismert tér mosolyog reánk.

Ez az Elena Sîrbu. Jó, vízszintes,

Rendes sétányom. Nincs közel jobb, mint ez.

Oda-visszája ezer lépés éppen,

Zihálva, télen, jaj, hányszor lemértem.

Megfigyelő, jegyezz:

E hosszabb séta mért volt érdemes.

Tanulságát egy szép nőtől tudom.

Előttünk kaptat fel a nagy úton,

Köszönt s beszél a kisajtón utánam:

– Ilyen szépet életemben nem láttam!

És felmutat – hozzánk! – a szarkalábra;

Bugáival őrt áll, akár a strázsa.

Megfigyelő, jegyezz:

Mottó, refrén s versünk értelme ez:

Ne egy oldalról nézd az életet,
Míg benned unott szokványá mered.
Jöjj, menj, nézz, láss, hallgass meg olykor mást is,
Lám, napjaidba egy szó is csodát visz,
Higgy a szemednek, begubózni vétek,
Lásd meg a szépet, éld s élvezd a szépet.

(1959)

VÁGTAT AZ ÉLET

Benedek Elek emlékének

Nekem nem volt apám, mint más gyerekek,
Erős keze hogy kézenfogott volna,
Sötétségben, ha térdeim remegtek,
Hogy messzefénylő világító tornya
Lett volna éjjelemnek.
Anyám szép, elborult szeméből láttam:
Nem ok nélkül maradtam el apátlan.

Bezzeg szerencsés az olyan fiúcska,
Ki apjára, mint hősrre, úgy tekinthet.
Az küzd s helytáll. Nem fő, hogy ő megússza.
Apjára néz csak: „Baj nem érhet minket.”
Ilyen apa nem büntet.
Még jól esik, ha szid. Ha nem szid, az fáj.
Más gyermekének a verés se használ.

Felnőtt létemre apám született.
A semmiből – őszén – előttem termett.
Megcsókolt mindjárt. Úgy fogtunk kezét,
Mint gyermekkel apa s apjával gyermek.
Én őt mindig ilyennek
Képzelttem. Kértem, járjon hát előttem.
Utam kerestem, nyomába szegődtem.

Nem is én kértem, ő kínálta fel:
– Ez a mi pászmánk: a gyermek s a nép.
Ezt nem gondozzák, csak fejik s tejel.
Gyámoltalant az élelmes nem véd,
Maradjon vak s cseléd.
Nem dísztelen mesterség, hűnek lenni
Népünkhöz, s kézben kéz, előre menni.

– Aranyhegyek utunkon nem ragyognak.
Egy-egy virág csak: könny, mosoly vagy dal.
De kire gyermekajkak mosolyognak,
Ha nagyapó is, örök fiatal.
Hát ez is hivatal,
De legszebb hivatal a nagyvilágon.
Az élet szép, könnyítsük, hogy ne fájjon.

Most harminc éve még kaszált a kertbe',
Hév nyári nap volt, elmelegetett.
Pihenni kissé szobájába ment be,
Írni akart, épp hozzám, levelet.
Homály ereszkedett
Sötét szemére. A toll végigszántott
Kockás papírján. Lap alján megállott.

Ó elhanyaglott. Vén fenyő a szirtről
Így dől: tövestől, ám töretlenül.
Földinduláskor gyárkémény is így dől.
Egész ember így dől ki, emberül.
Reám intő jelül
Levele végén három szó maradt:
„Fő, hogy dolgozzanak...”

Deres fővel szerettem volna én is
Apátlan ifjak édesapja lenni.
Lendíthet itt-ott az ember, ha vén is.
(Nem, nem vezér, önmagunk szobra. Semmi.
Annyi, amennyi.
Fő, hogy dolgozzunk.) Rajta, kéz a kézben!
A magamét, ahol kell, még elvégzem.

Fogytán az erőm, Elek apám, lelkem!
Két háború minket jobban felőrölt.
Ahogy tudtam, én mentem. Egyengettem
Az utat. Mind s mind serkentőbb idő jött,
S lám, csak nyüglődök,
Házhoz, szobához kötve, szárnyszegetten.
Vágtat a Holnap és elhúz mellettem.
Vagy éppen ez jó? Hagyja rám, hogy így jó!
Hadd szálljanak ifjú pacsirták, fecskék.
Maholnap édesalma lesz a bingyó,

Nőnek fehérfogú lányok, menyecskék.
Ők a jövő, tessék!
Nekünk megárt, ha hevet süt a nap,
Őket még érlelik a sugarak.

Fő, hogy dolgozzanak.

(1959)

TIZENÖT ÉV

Tizenöt éve gyúlt ki éjszakánkban
A villany.
Tizenöt éve nem hiszünk csodákban,
Csak agyvelőnkben és izmainkban.
Tizenöt éve szétdúlt ország romján
Új hazát építettünk.
Az életnek még nem vagyunk az ormán,
De már nagy utat tettünk
Az Elbáig a Csendes-Óceántól
Együtt őrizzük a világ békéjét.
Vegyenek példát mindenegy szikránktól
Lángunkat féljék.

(1959)

AZ ÉLETET DICSŐÍTSE A DAL

Nem hiteted el velem, hogy meghalok,
Ki máig minden reggel feltámadtam.
De azt sem, hogy halhatatlan vagyok –
Minden este meghaltam.
A halált mégsem, sosem ünnepeltem,
Az életet dicsőítse a dal.
Gyászbeszédet ne mondjatok felettem:
Holnap is élő leszek s fiatal.

(1959)